

GEEF INPUT VOOR DE TOEKOMSTAGENDA SCHOOLLEIDERS

Juist nú het schoolleidersvak op de kaart zetten

Welke rol speelt de coronacrisis bij het nadenken over de toekomst van het schoolleidersvak? Wat hebben schoolleiders nodig om hun vak aantrekkelijk, beheersbaar en inspirerend te maken en te houden? Dat staat centraal in de 'Toekomstagenda Schoolleiders', waarmee elke schoolleider invloed kan uitoefenen op het beleid en de eigen toekomst(visie) kan vormgeven. Een schoolleider en een beleidsadviseur onderwijs onderstrepen het belang van deze agenda.

TEKST WINNIE LAFEBER
FOTOGRAFIE AANGELEVERD

Het belang van het vak is extra duidelijk op de kaart gezet tijdens de coronacrisis. Onder hoge druk moest de schoolleider de rust bewaren, coördinerend optreden, faciliteren in middelen, en visie en beleid maken op afstandsonderwijs. Een van de *lessons learned* was dat, ondanks de mogelijkheden van afstandsonderwijs, er behoefte blijft aan een schoolse setting', aldus Koen Elbers, beleidsadviseur onderwijs en kwaliteit bij Intergemeentelijke Stichting Openbaar Basisonderwijs (ISOB) in Castricum. 'Schoolleiders komen vanwege de coronacrisis helaas weinig toe aan de kwalitatieve ontwikkeling

en innovatie van de school. Het regelen van invallers en andere ad-hoc zaken nemen te veel tijd in beslag.' Dat stelt ook Marco de Jong, schooldirecteur van De Hoeksteen in Oud-Beijerland en De Bron in Numansdorp, ooit als zij-instromende leerkracht in het onderwijs beland. 'Vanaf maart ging alle aandacht uit naar corona, was het een uitdaging om de boel draaiende te houden.' Beide mannen bekennen dat ze de laatste maanden te druk waren om input te leveren voor de Toekomstagenda Schoolleiders (via deleiderschapsagenda.nl), maar geven aan dat ze dat weer gaan doen nu het project is herstart. 'Het is belangrijk te kijken naar de financiering, ondersteuning en waardering, die broodnodig zijn', aldus De Jong.

ERKENNING

'De Toekomstagenda Schoolleiders is echter niet belangrijker geworden *door* de coronacrisis', zegt Elbers. 'De Toekomstagenda hoort gewoon *altijd* belangrijk te zijn. Schoolleiders moeten hun visie (blijven) ontwikkelen en onderzoeken wat de toekomstige rol van schoolleiders is. Het takenpakket is, ook vanwege corona, veelomvattender geworden.' Daarbij doelt de beleidsadviseur op de toegenomen verantwoordelijkheden en autonomie in een

Het is belangrijk te kijken naar de financiering, ondersteuning en waardering, die broodnodig zijn.

dynamischere maatschappij. 'Het is van belang dat de essentiële rol die de schoolleider heeft, erkend wordt. Er moeten voldoende ruimte en financiële middelen voor de schoolleider zijn, die niet zelf voor de klas moet gaan staan', aldus schooldirecteur De Jong.

De Jong, die in de afgelopen jaren als bestuurslid van CNV Schoolleiders een aantal sessies over het schoolleidersvak met het ministerie volgde, vindt het belangrijk dat schoolleiders (weer) hun mening geven over de Toekomstagenda. 'Dit vormt de input voor de politiek, waarmee de beroepsgroep steviger geïmplementeerd wordt. Laten we blijven herhalen wat wij nodig hebben, náást de juiste financiering voor de school en onze teamleden. We moeten ons niet de kaas van het brood laten eten. Kom op voor je eigen rechten. Schoolleiders zijn een kleinere groep, in vergelijking tot leraren, en juist daarom moeten we met elkaar op één lijn zitten en samen optrekken.' Ook Elbers vindt dat de schoolleider zijn eigen lobby moet doen voor de beste inrichting van zijn vak. 'Als je input levert op diverse onderwerpen, dan doe je mee. Als je afwacht, dan overkomt het je. Laat je geluid horen als schoolleider.'

AMBASSADEURS

Beide mannen zijn ongeveer een jaar geleden actief betrokken geraakt bij dit project en treden zelf ook als ambassadeur op. Elbers, lid van de ledenraad van de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) en voorheen zes jaar schoolleider, heeft een toolbox (het zogenaamde 'koffertje') gebruikt om het gesprek aan te gaan met schoolleiders. Schoolleider De Jong vindt het niet moeilijk diverse onderwerpen aan te kaarten – richting bestuur, team en politiek. 'Het zijn onderwerpen die ons allemaal raken. Wat betekenen al die ontwikkelingen voor de scholen, en voor de teams? Hoe gaan we het financieel regelen? Wat hebben we nodig?

Koen Elbers, beleidsadviseur onderwijs en kwaliteit bij Intergemeentelijke Stichting Openbaar Basisonderwijs (ISOB)

Marco de Jong, schooldirecteur van De Hoeksteen

Het is belangrijk om als schoolleider je eigen positie in te nemen. Laat je niet leiden door wat een bestuur zegt. Schoolleiders mogen en moeten meer hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Onze professionele houding mag versterkt worden.'

Voordat de coronacrisis uitbrak, had de AVS al diverse bijeenkomsten georganiseerd over de Toekomstagenda Schoolleiders (een kick-off in november 2019, een symposium in januari 2020). Vanwege de huidige situatie faciliteert de AVS nu Digitale Denksessies in het najaar waar een schoolleider individueel of samen met een team directeuren aan kan deelnemen. Ook De Jong zit in de voorbereidingsgroep. Elbers vindt dit een goed initiatief: 'Dit is laagdrempelig.' Zelf heeft Elbers in december vorig jaar een bijeenkomst georganiseerd onder directeuren binnen zijn bestuur. 'We hebben in groepjes over stellingen en onderwerpen gediscussieerd en we hebben enkele werkvormen uit de toolbox ('het koffertje') gebruikt. Dit hebben we nu op de website deleiderschapsagenda.nl gezet.'

BREED WERKVELD

Op de website komen diverse onderwerpen aan bod (zie kader) die het brede werkveld van de schoolleider aangeven. Elbers: 'Veel schoolleiders lopen tegen het vormen van een IKC aan. Wanneer is jouw school een IKC? Kan personeel uitgewisseld worden tussen school en kinderopvang? De wet- en regelgeving vormt een belemmering. Ontschotting is nodig. Ook het schoolleiders- en lerarentekort is een *hot item*, en de kwaliteit van het onderwijs in relatie tot het vernieuwde inspectietoezicht.'

De Jong: 'Een grote zorg is of de scholen wel goed zijn ingericht, met voldoende digitale middelen en goede huisvesting. Ook de samenwerking met Jeugdzorg moet beter. De psychische problematiek wordt steeds groter. En we moeten af van onveilige thuis-situaties.'

Dat laatste is niet alleen het probleem van het onderwijs, vindt De Jong. 'Er wordt best veel gedropt op het bordje van de schoolleider. Maar je kunt niet alles door scholen laten oplossen. De maatschappij heeft hier ook een rol in. En denk aan burgerschapsontwikkeling en persoonsvorming: het blijft niet werken als we er alleen maar taken bij krijgen, zonder voldoende investeringen, (ontwikkel)tijd en middelen.' Elbers sluit zich hierbij aan: 'Er zijn nu drie dingen essentieel om het vak goed te kunnen uitoefenen: goede huisvesting, goede digitale voorzieningen en werkdrukverlaging. Schoolleiders moeten zich hard blijven maken voor structurele voorzieningen. Daarbij moeten zij hun professionele ruimte blijven pakken. Dat zie je bij de curriculumherziening: het veld bedenkt van alles, maar de overheid lijkt te bepalen. Schoolleiders moeten aangeven wat zij zelf willen.'

REGIE PAKKEN

De hamvraag lijkt: als het zo belangrijk is het vak op de kaart te zetten, waarom wordt er dan nog niet massaal input geleverd op deleiderschapsagenda.nl? Elbers: 'Er mag zeker meer input bij, maar schoolleiders zien soms door de bomen het bos niet meer

en hebben het druk.' De beleidsadviseur raadt aan te blijven netwerken en collega's en gelijkgestemden te zoeken. 'Creëer intervisiegroepen, bespreek samen dilemma's, ga op bezoek bij een bedrijf. Crossmentoring, waar de AVS ook een programma voor heeft, maakt het schoolleiderschap interessant voor zij-instromers.' Volgens De Jong is de grote hoeveelheid werk, die ook nog is toegenomen door de coronacrisis, de belangrijkste oorzaak van het uitblijven van input. 'Toch is het nú tijd om zelf de regie te pakken', vindt De Jong. 'Ga met je bestuur in gesprek over je functie. Neem je eigen positie in en pak je professionele ruimte. Blijf je mening ventileren, ook richting de landelijke politiek.' Elbers concludeert: 'Gebruik de Toekomstagenda voor imagoverbetering. Schoolleiders hebben zelf ook invloed op het aantrekkelijk maken van het beroep. Ga uit de klaagmodus en straal positiviteit uit. Zorg dat je aan tafel zit en laat je stem horen. De verkiezingen komen eraan. Als schoolleider kun jij het verschil maken!'

MEER INFORMATIE:
avs.nl/toekomstagenda

INPUT VOOR DE TOEKOMSTAGENDA SCHOOLLEIDERS:

Funciewaardering:

'De directeur hoort een stevige basis en borging te krijgen in het functiebouwwerk.'

Wettelijke kaders en regelgeving:

'Binnen kinderopvang en onderwijs is ontschotting van cao en regelgeving nodig.'

'Op dit moment is het samenwerken en uitwisselen van personeel lastig bij IKC's.'

Passend onderwijs:

'Wil je passend onderwijs laten slagen, dan zul je meer ruimte en personeel moeten hebben.'

Professionele ruimte, taken en autonomie:

'Welke taken zijn het belangrijkste voor goed onderwijs? Het moet gaan over de kwaliteit van ons onderwijs enerzijds en de verbinding met mensen/kinderen in een veilige omgeving anderzijds.'

'De huidige positionering is niet meer passend bij dat wat nodig is. De schoolleider moet meer 'out of the box' kunnen denken en handelen. Vernieuwing en herijking van het beroep is nodig tegen de achtergrond van de veranderingen in de omgeving.'

'Herpositioneren van de schoolleider waarin duidelijkheid is over de rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Duidelijke taakomschrijving en nieuwe FUWA.'

'Uitgaande van meer vertrouwen vanuit het bestuur en de toezichthouder is meer autonomie nodig van de schoolleider.'

Toerusting:

'In de opleiding van schoolleiders moet de diversiteit van het vak beter aan bod komen. Nieuwe schoolleiders moeten coaching krijgen en een betere ondersteuning. Dit laatste geldt voor alle schoolleiders.'

Positionering school:

'Het ontbreekt aan inzichten voor een nieuwe positie van de school in deze maatschappij. Waar is de school van? Een duidelijke visie op het onderwijs en de daarbij behorende kwaliteit zou helpen om keuzes te kunnen maken.'

Beeldvorming toekomst onderwijs:

'Het zou helpen wanneer er voor schoolleiders, andere professionals en ouders goede beelden komen over de toekomst van het onderwijs (en het sociale domein). Uitleg, voorlichting over ontwikkelingen en kansen.'

Bekijk nog meer ingediende punten op deleiderschapsagenda.nl/ingediende-punten